

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

ОСНОВИ ПРАВА

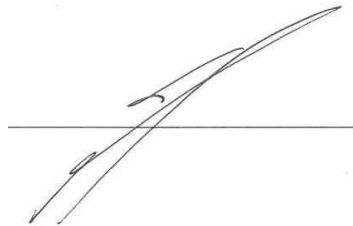
підготовки	Бакалавр
спеціальності	242 Туризм
освітньо-професійної програми	Туризм

Силабус навчальної дисципліни «Основи права» підготовки бакалавра, галузь знань «24 – Сфера обслуговування», спеціальності «241 – Туризм».

Розробник: доцент кафедри теорії та історії держави і права, к. ю. н., доцент Крисюк Ю. П.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping, sweeping strokes, positioned above a horizontal line.

(Яцишин М. М.)

© Крисюк Ю.П., 2021 р.

І. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова /освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	галузь знань – «24 – Сфера обслуговування», спеціальність – 242 «Туризм» освітньо-професійна програма – «Туризм» освітній рівень – бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання – 3-й
		Семестр – 5-й
		Лекції – 20 год.
		Практичні (семінарські) – 22 год.
ІНДЗ: є		Самостійна робота – 42 год.
	Консультації – 6 год.	
Мова навчання: <i>українська</i>		Форма контролю: <i>залік</i>

ІІ. Інформація про викладача

Крисюк Юрій Петрович

Науковий ступінь: кандидат юридичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри теорії та історії держави і права

Контактна інформація: krysiuk.iurii@eenu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

«Основи права» є однією з дисциплін, що належить до тих, які створюють основну базу знань, необхідну для ефективної підготовки фахівців у різних сферах діяльності. Адже людина існує невіддільно від соціуму, а отже від права і держави. Створення могутньої держави, її успішний розвиток неможливі без активної та свідомої участі у громадському, політичному житті більшості громадян. Але конструктивною, позитивною така участь може бути лише у тому разі, коли студенти володітимуть певним мінімумом знань з теорії існування та діяльності держави, її устрою й чинного законодавства.

Курс розширює та поглиблює знання з існуючих закономірностей і процесів функціонування та розвитку держави і права й провідних галузей національного права України.

2. Пререквізити

Вивчення предмету «Основи права» передбачає наявність базових знань з дисциплін: «Історія України» та «Правознавство».

3. Постреквізити

Вивчення предмету «Основи права» необхідне для засвоєння студентами основоположних знань про походження, типи, та форми держави, історію формування української державності, навиків критично-юридичного способу мислення, коректного підбору та практичного застосування чинних нормативно-правових актів, їх критичного аналізу й осмислення змісту; умінь застосувати знання з різних галузей права на практиці, а також служить необхідною передумовою для подальшого вивчення дисциплін фахового спрямування зокрема: «Охорона праці в галузі», «Управління персоналом», «Організація готельного господарства», «Організація ресторанного господарства», «Правове регулювання туристичної діяльності» та ін.

4. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета нормативної навчальної дисципліни – засвоєння студентами третього курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за галуззю знань «24 – Сфера обслуговування», спеціальності «242 – Туризм» базових теоретико-правових положень з питань основних теоретичних положень і понять національного права України, розуміння ними Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, формування в них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.

Завданням нормативної навчальної дисципліни є надання студентам системних знань з юридичних наук, виховання в них поважного ставлення до держави, Конституції, законів та підзаконних актів України. Засвоєння специфічної фахової термінології, певного правового мінімуму знань з основ соціального законодавства, конституційного, цивільного, сімейного, трудового, кримінального та адміністративного права.

Результати навчання (Компетентності)

У разі успішного завершення курсу студент зможе:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

ФК 16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ФК 20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);

ФК 29. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

Програмні результати навчання (РН)

РН 1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю / бали
	Усього	Лекції	Практичні	Сам. робота	Консультації	
Змістовий модуль 1. Держава і право. Основи конституційного права України						
Тема 1. Основи теорії держави	8	2	2	3		3
Тема 2. Основні поняття теорії права	8	2	2	3		3
Тема 3. Основні засади конституційного ладу в Україні	13	2	4	6	1	4
Тема 4. Конституційні засади здійснення правосуддя в Україні та діяльність правоохоронних і правозахисних органів	9	2	2	4	1	4
Модульна контрольна робота 1						30
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	36	8	10	16	2	44
Змістовий модуль 2. Основні галузі права України						
Тема 5. Основи цивільного права України	15	4	4	6	1	6 (2×3)
Тема 6. Основи адміністративного права України	10	2	2	5	1	5
Тема 7. Основи кримінального права України	10	2	2	5	1	5
Тема 8. Основи трудового права України	10	2	2	5	1	5
Тема 9. Основи сімейного права України	9	2	2	5		5
Модульна контрольна робота 2						30
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	54	12	10	26		56
Усього годин	90	20	22	42	6	100

6. Завдання для самостійного опрацювання

Тема №	Питання	Кількість годин
1.	Історичні типи держави. Правова держава: поняття та ознаки.	3
2.	Співвідношення та взаємовплив права і моралі. Поняття та види систематизації нормативно-правових актів.	3
3.	Народний суверенітет. Поняття і види референдумів в Україні.	6

	Принципи виборчого права, види виборчих систем. Конституційні права та свободи людини і громадянина.	
4.	Порядок призначення суддів загальної юрисдикції. Служба Безпеки України: конституційний статус та правові засади діяльності. Правозахисні органи України.	4
5.	Поняття, види та форми угод (правочинів). Строки в цивільному праві. Позовна давність. Поняття зобов'язального права. Суб'єкти зобов'язань. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Загальна характеристика окремих видів цивільно-правових договорів.	6
6.	Адміністративний примус у системі методів державного управління. Адміністративна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Характеристика адміністративного правопорушення.	5
7.	Обставини, що виключають злочинну діяльність. Необхідна оборона, крайня необхідність. Добровільна відмова при незакінченому злочині.	5
8.	Особливості правового регулювання праці жінок і праці молоді. Індивідуальні трудові спори та порядок їх вирішення. Матеріальна відповідальність працівників.	5
9.	Майнові права та обов'язки дітей. Аліменти. Опіка. Піклування. Патронат.	5
	Разом	42

IV. Політика оцінювання

Основним видом роботи викладача зі студентами є семінарське заняття.

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях. Під час виконання контрольних заходів (модульних контрольних робіт, заліку) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Перездача тем можлива до початку заліково-екзаменаційної сесії відповідно до графіку чергування викладача, затвердженого на кафедрі теорії та історії держави і права (каб. В-123).

Оцінювання роботи студента

На семінарських заняття студенти, відповідно до вказівок викладача, можуть відповідати усно, доповнювати основні відповіді, готувати письмові відповіді на окремі питання, виконувати тестові та творчі завдання.

Для оцінювання успішності студента застосовується накопичувальна система балів.

В залежності від теми семінарського заняття студент може набрати від 0 до 5 балів.

Модульна контрольна робота проводиться у формі самостійної роботи, де студент вирішує тестові завдання.

У разі, якщо студент не з'явився на модульну контрольну роботу, вона не перездається.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи курс «Основи права», студент погоджується виконувати етичні принципи та визначені законом правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності студентом передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Пропущені семінарські заняття перескладаються шляхом виконання завдань семінарського заняття або ж усної відповіді. За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи студента на семінарських заняттях.

Пропуски на семінарських заняттях та негативні оцінки можуть бути перездані до початку семінарських занять по наступному модулю або до початку заліково-екзаменаційної сесії, якщо модуль останній в семестрі.

Перездача заліків та екзаменів відбувається відповідно до розкладу заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Залік проводиться у усно шляхом опитування по питаннях, викладених в екзаменаційному білеті, який складається з трьох питань. Максимальний результат виконання екзаменаційного завдання оцінюється в 60 балів:

45–60 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності;

30–44 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів.

15–29 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, студент відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності;

1–14 балів передбачає неповні знання студента основної літератури; студент лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна;

0 балів – студент не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в достатньому обсязі для подальшого навчання.

Бали, отримані на екзамені, додаються до балів, отриманих на семінарських заняттях.

Перелік питань на залік

1. Державна влада. Механізм держави. Державний апарат.
2. Державна влада: поняття, ознаки, види.
3. Загальна характеристика основних етапів розвитку державності України.
4. Основні теорії походження держави
5. Поняття держави та її ознаки.
6. Поняття і види форми державного правління, форми державного устрою та форми державно-політичного режиму.
7. Поняття та види систематизації нормативно-правових актів.
8. Поняття та види соціальних норм. Право в системі соціальних норм.
9. Правомірна поведінка: поняття, ознаки та види.
10. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, принципи, цілі та види.
11. Правоздатність і дієздатність фізичної та юридичної особи.
12. Правопорушення: поняття, ознаки, види та структура.
13. Поняття та ознаки нормативно-правових актів. Види законів та підзаконних актів.
14. Поняття та основні елементи системи права.
15. Поняття та основні форми (джерела) права.
16. Поняття та структура норми права.
17. Поняття та структура правових відносин. Юридичні факти.

18. Поняття та структура системи законодавства.
19. Поняття функції держави. Внутрішні і зовнішні функції держави.
20. Поняття, принципи, функції та ознаки права.
21. Поняття, функції та структура правової культури.
22. Поняття, функції, ознаки та структура правосвідомості.
23. Право і мораль: порівняльна характеристика.
24. Причини, форми та історичні типи виникнення держави і права.
25. Види конституцій. Джерела конституційного права в Україні.
26. Державна мова в Україні. Статус мов національних меншин в Україні.
27. Державна символіка України.
28. Загальна характеристика Конституції України.
29. Законодавча влада. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.
30. Інститут громадянства України.
31. Конституційне право на освіту та система освіти в Україні.
32. Конституційно-правові основи статусу народних депутатів України.
33. Органи місцевого самоврядування в Україні.
34. Основні конституційні права і свободи людини і громадянина в Україні.
35. Поняття і види референдумів в Україні.
36. Поняття та основні принципи конституційного ладу України.
37. Поняття та система виконавчої влади України.
38. Правовий статус та повноваження Президента України.
39. Принципи виборчого права та види виборчих систем України.
40. Стадії прийняття закону органом законодавчої влади.
41. Утворення держави Україна. Акт про незалежність України.
42. Верховний Суд України.
43. Конституційний Суд України.
44. Поняття та система правозахисних органів України.
45. Поняття та система правоохоронних органів України.
46. Поняття, система та основні завдання органів внутрішніх справ України.
47. Поняття, система та функції прокуратури України.
48. Судова влада в Україні. Поняття, ознаки та принципи здійснення правосуддя.
49. Характеристика системи органів юстиції України. Нотаріат.
50. Характеристика системи судів загальної юрисдикції.
51. Види цивільної дієздатності фізичної особи.
52. Поняття права власності. Форми і види власності в Україні.
53. Поняття спадкування та спадщини. Спадкування за законом та заповітом.
54. Поняття цивільно-правових відносин.
55. Поняття, класифікація, види цивільно-правових договорів.
56. Поняття, предмет, функції та джерела цивільного права. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.
57. Поняття колективного договору.
58. Поняття та види робочого часу, часу відпочинку. Види відпусток.
59. Поняття та предмет трудового права. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України.
60. Поняття трудової дисципліни. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.
61. Поняття, сторони та порядок розгляду індивідуальних та колективних трудових спорів.
62. Поняття, сторони, зміст, види та форми трудових договорів. Припинення трудового договору.
63. Поняття, сторони, умови та порядок укладання трудового договору. Трудова книжка.
64. Випробування при прийнятті на роботу.
65. Правове регулювання та системи оплати праці.
66. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.

67. Форми та сторони трудових договорів. Контракт. Робота за сумісництвом.
68. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
69. Підстави кримінальної відповідальності. Поняття та види кримінальних покарань.
70. Поняття кримінального правопорушення та стадії його вчинення. Види кримінальних правопорушень.
71. Співучасть у вчиненні кримінального правопорушення.
72. Поняття та ознаки кримінального правопорушення. Склад кримінального правопорушення. Вина та її види.
73. Поняття, завдання та принципи кримінального права України. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
74. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за вчинення кримінального правопорушення.
75. Обставини, що виключають злочинну діяльність. Необхідна оборона, крайня необхідність.
76. Адміністративно-правові відносини, їх особливості та структура.
77. Поняття та підстави адміністративної відповідальності.
78. Поняття та елементи складу адміністративного правопорушення.
79. Адміністративне стягнення: поняття, ознаки, види та характеристика.
80. Загальні правила та строки накладення адміністративних стягнень.
81. Суб'єкти адміністративного права: поняття і класифікація
82. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх.
83. Загальна характеристика соціального забезпечення та соціального страхування в Україні.
84. Поняття та види пенсій в Україні. Система пенсійного забезпечення в Україні.
85. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей.
86. Опіка та піклування над дітьми. Патронат.
87. Поняття та принципи сімейного права України. Загальна характеристика Сімейного кодексу України.
88. Поняття, ознаки, порядок укладання та припинення шлюбу. Шлюбний договір.
89. Права та обов'язки батьків і дітей.
90. Усиновлення дітей.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка-
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендовані джерела

Література:

Основна

1. Гапотій В. Д., Слишик О. А. Основи права: підручник / В. Д. Гапотій, О. А. Слишик. - 2-ге вид. із змінами та доп. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2019. – 882 с.
Герц А. А., Кравчук С. Й. Правознавство: навчальний посібник / А. А. Герц, С. Й. Кравчук. – К.: Видавничий дім «КОНДОР», 2018. – 280 с.

2. Ємельяненко Г. Д. Єщенко М. Г. Правознавство: навч. посіб. / Г. Д. Ємельяненко, М. Г. Єщенко; ред.: Г. Д. Ємельяненко, М. Г. Єщенко; ДВНЗ «Донбас. держ. пед. ун-т», Донбас. нац. акад. буд-ва і архітектури. – Слов'янськ; Краматорськ: Б. І. Маторін, 2020. – 206 с.
3. Корнієнко П. С. Правознавство: навч. посіб. / П. С. Корнієнко; під ред. Черушевої Г. Б. – Вид. 2-е, переробл. та допов. – К.: Четверта хвиля, 2012. – 557 с.
4. Правознавство: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. В. Дрожжина [та ін.]; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 703 с.
5. Правознавство: навч. посіб. / В. П. Марущак та ін.; за заг. ред. В. П. Марущака; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – О.: ОРІДУ НАДУ, 2010. – 250 с.
6. Правознавство: навч. посіб. / В. О. Мирошниченко та ін.; за ред. Д. В. Каменського, В. О. Мирошниченка; Бердян. держ. пед. ун-т. – Київ: Центр учбової літератури, 2018. – 286 с.
7. Правознавство: навч. посіб. / Л. В. Ярова та ін.; за заг. ред. Валуєвої Л. В. – Одеса: Фенікс, 2016. – 310 с.
8. Правознавство: навч. посіб. / Т. М. Лежнєва та ін.; за заг. ред. Лежнєвої Т. М., Смієсової В. Л.; ДВНЗ «Укр. держ. хім.-технол. ун-т». – Дніпро: ДВНЗ УДХТУ, 2019. – 167 с.
9. Правознавство: підручник / Г. І. Балюк та ін.; відп. ред. д-р юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України О. В. Дзера; 1-е вид. було здійснено за ред. В. В. Копейчикова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т. – 11-те вид., перероб. і допов. – Київ: Юрінком Інтер, 2018. – 629 с.
10. Правознавство: хрестоматія для студентів ден. та заоч. форми навчання усіх спец. / Л. В. Перевалова та ін.; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків: Панов А. М. [вид.], 2019. – 220 с.
11. Фріман І. М., Фріман Є. М. Правознавство: навч. посіб. для студентів спец. 073-менеджмент / І. М. Фріман, Є. М. Фріман; Нац. металург. акад. України. – Дніпро: Акцент ПП, 2019. – 223 с.

Додаткова

1. Адміністративне право України: навч. посіб. для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра спец. «Право» освіт.-проф. програми «Правознавство» / Т. О. Коломоєць та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Т. О. Коломоєць; Запоріж. нац. ун-т, Навч.-наук. лаб. дослідж. проблем служб. права Нац. акад. прав. наук України. – Запоріжжя: Гельветика, 2018. – 83 с.
2. Адміністративне право України. Загальна частина у схемах: навч. посіб. / О. В. Брусакова та ін.; за заг. д-ра юрид. наук, проф., заслуж. юриста України В. В. Сокурєнка; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: ХНУВС, 2020. – 235 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. В. Галунько та ін.; за ред. В. Галунька, О. Правоторової; Акад. адмін.-прав. наук, НДІ публ. права. – Вид. 3-тє. – Херсон: Олді-Плюс, 2020. – 582 с.
4. Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк та ін.; за заг. ред. проф. Ю. П. Битяка; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Право, 2020. – 390 с.
5. Бек У. П., Дембіцька С. Л. Сімейне право України: конспект лекцій / У. П. Бек, С. Л. Дембіцька; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Навч.-наук. ін-т права та психології. – Львів: Растр-7, 2018. – 192 с.
6. Венедіктов С. В. Трудове право України: підручник / С. В. Венедіктов; Ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – Київ: Людмила, 2021. – 215 с.
7. Глиняна К. М., Сафончик О. І., Спасова К. І. Сімейне право: навч.-метод. посіб.: для студентів ф-ту цивіл. та госп. юстиції / К. М. Глиняна, О. І. Сафончик, К. І. Спасова; Нац.

ун-т «Одес. юрид. акад.», Каф. цивіл. права. – Одеса: Фенікс, 2020. – 83 с.

8. Ємельянов В. П. Кримінальне право України. Загальна частина. Основні питання вчення про злочин: наук.-практ. посіб. / В. П. Ємельянов; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: Право, 2018. – 139 с.
9. Іванов Ю. Ф., Куриліна О. В., Іванова М. В. Цивільне право України: навч. посіб.: у 2 т. / Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова. – 2-ге вид., допов. і перероб. – Київ: Правова єдність: Алерта, 2019. – Т. 1. – 2019. – 340 с.
10. Іванов Ю. Ф., Куриліна О. В., Іванова М. В. Цивільне право України: навч. посіб.: у 2 т. / Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова. – 2-ге вид., допов. і перероб. – Київ: Правова єдність: Алерта, 2019. – Т. 2. – 2019. – 345 с.
11. Конституційне право України: підручник / І. М. Алмаші та ін.; уклад. В. В. Берч; Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, Каф. конституц. права та порівнял. правознавства. – 10-те (ювіл.) вид., перероб. та допов. – Ужгород: Рік-У, 2020. – 500 с.
12. Конституційне право: підручник / О. С. Бакумов та ін.; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. – 483 с.
13. Конституційне право України: підручник / Т. М. Слінько та ін.; за заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Т. М. Слінько; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Право, 2020. – 590 с.
14. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів / Ю. Г. Барабаш та ін. – Вид. 4-те, перероб. та допов. – Харків: Право, 2017. – 369 с.
15. Костюченко О. Є. Трудове право України: навч. посіб. / О. Є. Костюченко; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. – Ірпінь: Ун-т ДВС України, 2018. – 318 с.
16. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. / А. М. Яценко та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., заслуж. працівника освіти України О. М. Литвинова; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: Право, 2019. – 478 с.
17. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / А. А. Васильєв та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., заслуж. працівника освіти України О. М. Литвинова; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ., 2020. – 427 с.
18. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / В. Я. Тацій та ін.; за ред. проф. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 6-те вид., перероб. і допов. – Харків: Право, 2020. – 581 с.
19. Кримінальне право (Загальна частина): практикум / уклад.: С. Ф. Денисов, О. В. Єрмак; Акад. Держ. пенітенціар. служби. – Вид. 2-ге, випр. та допов. – Чернігів: Акад. Держ. пенітенціар. служби, 2019. – 259 с.
20. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / А. О. Байда та ін.; за ред. проф. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 6-те вид., перероб. і допов. – Харків: Право, 2020. – 765 с.
21. Личенко І. О. Сімейне право: навч.-метод. посіб. / І. О. Личенко; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів: Бадікова Н. О. [вид.], 2019. – 153 с.
22. Любчик О. А. Цивільне право. Загальна частина: навч.-метод. посіб. / О. А. Любчик; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Сєверодонецьк: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2021. – 334 с.
23. Мельник Р. С., Мосьондз С. О. Адміністративне право України (у схемах та коментарях): навч. посіб. / Р. С. Мельник, С. О. Мосьондз; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ун-т сучас. знань. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Юрінком Інтер: Буква Закону, 2018. – 343 с.
24. Правознавство. Термінологічний словник: навч. посіб. / Ю. І. Крегул, Л. М. Шестопалова; за ред. проф. Ю. І. Крегула; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 267 с.
25. Руденко М. В. Судові та правоохоронні органи України: підручник / М. В. Руденко,

- Г. С. Рибалко, В. Є. Кривуля; за ред. М. В. Руденка; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Ф-т юрид., Каф. кримін.-прав. дисциплін. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. – 311 с.
26. Сімейне право України: підручник / Т. В. Бойчук та ін.; за ред. А. О. Дутко; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2018. – 479 с.
  27. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. / О. В. Совгіря, Н. Г. Шукліна. – Київ: Юрінком Інтер, 2018. – 554 с.
  28. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. / М. В. Ковалів та ін.; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 386 с.
  29. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України: підручник / С. М. Гусаров та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України С. М. Гусарова; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. – 507 с.
  30. Трудове право України: підручник / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Центр проблем імплементації європ. соц. права, Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.», Нац. ун-т «Остроз. акад.»; Іншин М. І. та ін.; за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка. – 2-ге вид., стер. – Київ: Юрінком Інтер: Буква Закону, 2018. – 593 с.
  31. Трудове право України: підручник / С. М. Бортник та ін.; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. – 407 с.
  32. Трудове право: навч. посіб. / Н. Д. Гетьманцева та ін.; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича : Рута, 2020. – 271 с.
  33. Трудове право: підручник / О. М. Ярошенко та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України О. М. Ярошенка; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків: Право, 2019. – 541 с.
  34. Тютюгін В. І., Комаров О. Д., Рубашенко М. А. Кримінальне право України. Загальна частина: посіб. для підгот. до заліків та іспитів / В. І. Тютюгін, О. Д. Комаров, М. А. Рубашенко; відп. ред. проф. В. І. Тютюгін. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків: Право, 2019. – 222 с.
  35. Тютюгін В. І., Комаров О. Д., Рубашенко М. А. Кримінальне право України. Особлива частина [Текст] : посіб. для підгот. до заліків та іспитів / В. І. Тютюгін, О. Д. Комаров, М. А. Рубашенко; відп. ред. проф. В. І. Тютюгін. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків: Право, 2019. – 171 с.
  36. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник / В. Л. Федоренко; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ: Ліра-К, 2016. – 615 с.
  37. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / П. Л. Фріс; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, Навч.-наук. юрид. ін-т. – Вид. 3-тє, допов. і перероб. – Одеса: Фенікс, 2018. – 391 с.
  38. Цивільне право України: навч. посіб.: у 2 ч. / за заг. ред. проф. Кройтора В. А., доц. Кухарєва О. Є., доц. Ткалича М. О.; Держ. ВНЗ «Запорізь. нац. ун-т». – Запоріжжя: Гельветика, 2016. Ч. 1 / М. П. Апанасюк та ін. – 2016. – 383 с.
  39. Цивільне право України: навч. посіб.: у 2 ч. / за заг. ред. проф. Кройтора В. А., доц. Кухарєва О. Є., доц. Ткалича М. О.; Держ. ВНЗ «Запорізь. нац. ун-т». – Запоріжжя: Гельветика, 2016. Ч. 2 / О. Є. Аврамова та ін. – 2016. – 351 с.
  40. Цивільне право України: посіб. для аудитор. і самост. вивчення курсу / Є. О. Харитонов та ін.; за ред. проф. Є. О. Харитонова, доц. І. В. Давидової, доц. К. Г. Некіт. - Одеса: Фенікс, 2016. – 558 с.
  41. Цивільне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. – Львів: ЛТЕУ, 2020. – Ч. 1 / уклад.: О. С. Котуха, О. М. Чабан. – 2020. – 259 с.
  42. Цивільне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. – Львів: ЛТЕУ, 2020. – Ч. 2 / уклад.: О. С. Котуха, О. М. Чабан. - 2020. – 319 с.
  43. Чеховська І. В., Самілик Л. О. Сімейне право: практикум / І. В. Чеховська, Л. О. Самілик;

Ун-т держ. фіск. служби України. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. – 131 с.

44. Щербина В. І., Соцький А. М. Трудове право України: підручник / В. І. Щербина, А. М. Соцький; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Чернівці: Технодрук, 2021. – 551 с.

Законодавство

1. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 року № 396-IX [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020. – № 7, № 8, № 9. – ст. 48. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. № 5464-X [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1983. – Додаток до № 28. – ст. 573. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002. – № 3-4. – ст. 27. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
4. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1971. – додаток до № 50 – ст. 375. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1984. – додаток до № 51. – ст. 1122. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – ст. 141. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001. – № 25-26. – ст. 131. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013. – № 27. – ст. 282. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
9. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 року № 504/96-ВР [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1997. – № 2. – ст. 4. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016. – № 4. – ст. 43. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999. – № 46-47. – ст. 403. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014. – № 13. – ст. 222. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
13. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017. – № 35. – ст. 376. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
14. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1997. – № 24. – ст. 170. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
15. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015. – № 40-41. – ст. 379. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
16. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року № 3425-XII [Електронний ресурс]

- // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993. – № 39. – ст.383. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
17. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015. – № 2-3. – ст. 12. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
  18. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 року № 1045-XIV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999. – № 45. – ст. 397. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>
  19. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2010. – № 14-15, № 16-17. – ст. 133. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
  20. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року № 2790-XII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993. – № 3. – ст. 17. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>
  21. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016. – № 31. – ст. 545. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
  22. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002. – № 21-22. – ст. 135. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
  23. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003. – №№ 40-44. – ст. 356. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>